

९. व्यसन

तुम्हाला आश्चर्य वाटले असेल ना कि मी माझ्या व्यसनांबद्दल सांगतोय ? पण माझे तर असे स्पष्ट मत आहे कि एखादे व्यसन मर्यादित करायला काय हरकत आहे ?

व्यसनापासून लांब राहण्याचा सल्ला दिला जातो कारण ही मर्यादा एकतर त्या माणसाला स्वतःला ठरवता येत नाही व ती वरिष्ठांना लादताही येत नाही म्हणून त्या वाटेला जाणेच नको .

माझ्या मते व्यसन म्हणजे घोडेस्वारी आहे . घोडयावर बसायचे पण घोडयावर घट्ट मांडी ठेवून पडता मात्र उपयोगी नाही . असो .

माझे पहिले व्यसन म्हणजे धुम्रपान . परंतु हे व्यसन सुरु करायला सुद्धा मनाने अट ठरविली होती . इंटर कॉमर्स पास झाल्यानंतरच मी सिगरेट ओढीन असा मनाशी निर्धार केला होता . १९६९ मध्ये मी इंटर कॉमर्स ची परिक्षा पास झालो . सिगरेट ओढण्याची दिक्षा माझा मित्र मधुकर वैशंपायनने दिली . तो अर्थात धुम्रपान मध्ये ज्येष्ठ . FY पासून धुम्रपान करत होता . पहिली सिगरेट अर्थातच कुल ह्या ब्रॅंड ची . हल्ली मिळत नाही . जसे बघितले होते, ऐकले होते कि पहिला झुरका घेताना ठसका लागतो तसे काही झाले नाही . कदाचित माझे चांगले निरीक्षण याला कारणीभूत असेल . तेव्हा पाकीट बाळगण्याचा प्रश्नच नव्हता . त्यामुळे हे धुम्रपान सकाळी कॉलेजपूर्वी ९ . ३० वाजता चर्चगेट ला एखाद्या गल्लीमध्ये होत असे . सर्व लक्ष आपल्याला कोणी बघणार तर नाही ? पण चोरून धुम्रपान करायला मजा होती त्यात शंका नाही .

पुढे बी कॉम झाल्यावर सी ए ची आर्टिकल्स करताना अर्थातच धुम्रपान वर नियंत्रण आले . परंतु कधीतरी हिशेब तपासणी साठी बाहेरगावी असताना मात्र मनसोक्त धुम्रपान केले . पुढे सी ए झाल्यानंतर क्रॉमन्टन ग्रिर्व्हज ला अधिकारी म्हणून रूजू झालो .

त्यावेळी असा नियम केला की धुम्रपान हे कारखान्याच्या गेट च्या बाहेर जेवणाच्या सुटीत करावयाचे . त्यामुळे अर्थातच दिवसाला १/२ सिगरेटच होत असत .

खरे धुम्रपान सुरु झाले ते इंदु निस्सान कंपनीत १९८१ मध्ये गेल्यानंतर . अर्थात धुम्रपानाचा वेग वाढण्याचे कारण म्हणजे कामाचा ताण . धुम्रपानामुळे किमान ५ मिनीटांची विश्रांती मिळे . तेव्हा २ पाकीटाच्या वर धुम्रपान होत असे .

पुढे १९८३ मध्ये सुपर फोन इंडिया मध्ये रूजू झालो व धुम्रपानाचा वेग जवळजवळ ४ पाकीटांवर पोचला . जवळजवळ चेन स्मोकरच . फक्त सेक्रेटरीला सकाळी डिक्टेशन देताना काय खंड असेल तोच नाहीतर अगदी सकाळी चहा प्यायल्या नंतर सिगरेट ही हवीच .

त्यावेळी आमच्या कंपनीचे आर्थिकवर्ष जून असे. परंतु हिशेबाचे काम हे पुढच्या जूनपर्यंत चालत असे. कारण आयकर विवरणपत्र पुढील जूनलाच सादर करावयाचे असल्यामुळे हिशेब पूर्ण करण्याची कंपनीत घाई नसे. मला मात्र हे पसंत नव्हते. मी रूजु झाल्यानंतर कर्मचा-यांची सभा घेतली. ओव्हर टाइम करून कर्मचारीही कंटाळला होता. मी सांगितले कि १ जूलैपासून (१९८३) ओव्हर टाइम बंद व हिशेब तपासणीचे काम ३१-८-८३ पूर्वी पूर्ण झाले पाहिजे. जूलैपासून मी सिगरेट सोडीन व हिशेब तपासणी पूर्ण झाल्यानंतरच धुम्रपान सुरू करीन. आम्ही सर्वजण कामाला लागलो व कंपनीच्या इतिहासात प्रथमच हिशेब तपासणी ऑगस्ट ला संपले. माझ्या सहका-याने ५५५ चे पाकीट मला भेट म्हणून दिले व सर्व कर्मचा-यांसोबत संध्याकाळी नाश्ता करून झाल्यानंतर मी ५५५ ओढली. परंतु सिगरेट संपल्यानंतर आता मला धुम्रपानाची नशा येत नाही असा साक्षात्कार झाला व माझे व्यसन सुटले. त्यानंतर सुद्धा ब्रदनामी के वास्ते मी सिगरेट ओढतो पण किती तर १ ते २ सिगरेट संपूर्ण वर्षात.

अर्थात मी एकदम सिगरेट सोडण्यापूर्वी मी माझे व्यसन काबूत आणले होते. मी विषम दिवशी सिगरेट पित नसे. संकष्टीचतुर्थी, शनिवार हे दिवस व्यर्ज्य.

मी जेव्हा आता विचार करतो कि मी सिगरेटच्या आहारी का गेलो असेन?

मनात कोठेतरी बालपणापासूनचा ताण भरलेला, विचित्र परिस्थिती, भोगलेली दुःखे यामुळे जगावर एक प्रकारचा राग. यालाच वाट करून देण्यासाठी म्हणून धुम्रपान.

आयुष्यात चाकोरीसोडून वागण्याचे प्रसंग जास्त. यामुळे कोणासाठी काही करावयाचे हा प्रकारच नव्हता. कोठेतरी जगाला मी कसा वेगळा हे बिंबवण्याचा प्रयत्न. असो.

दुसरे व्यसन अर्थातच दारू. माझे वडिल डॉक्टरांच्या सल्ल्यामुळे कधीतरी २ चमचे बॅंडी घेत असत व आम्हा सर्व भावंडाना म्हणत कि काय चव चाखायची का ? मी अर्थातच पुढे असे. एखादा कडू घोट ठसका लागत घश्याखाली उतरत असे.

पुढे अर्थातच श्रीकांत (माझा मोठा भाऊ) बरोबर वडाळयाला दिक्षा मिळाली. पूर्वी चाळीत रहात असताना इच्छा असून ड्रिंक घेणे शक्यच नसे. कारण चाळकरी शेजारी कधी कामाशिवायसुद्धा बेल मारतील याचा नेम नसायचा.

पुढे इंदु निस्सान ला वरिष्ठ अधिकारी म्हणून काम करताना ड्रिंक घेणे व दुस-याला आग्रह करून पाजणे हा नोकरीचाच एक भाग होता. परंतु समोरचा अधिकारी फुकट मिळतेय म्हणून किती ढोसू या विचारात असायचा. आपण मात्र आपला वेग २ तासाला १ पेग ठेवणे भाग होते. कारण समोरच्याचे तोपर्यंत ४-५ पेग होत. अर्थातच तो टाइट होई व त्याला टॅक्सीतून त्याच्या घरी सुखरूप पोचवण्याची जबाबदारी असे. परंतु जेव्हा ही जबाबदारी नसे तेव्हा काही वेळा ब्लडी मेरी चे ५ पेग ५ तासात रिचवून दादरहून बोरीवलीला घरी आलेले आठवते आहे.

अर्थात मला ड्रिंक घेऊन टाइट होण्यात कधीच रस नव्हता . तर ड्रिंक साठी सुद्धा माझे काही नियम होते .

मी एकटा कधीही बारमध्ये जाऊन ड्रिंक घेत नाही . जेव्हा ताण असतो तेव्हा मी ड्रिंक घेत नाही . जेव्हा जेव्हा कामाची सीमारेषा मी यशस्वीरीत्या पूर्ण करतो त्यावेळी मला नशेची गरज भासते . मन हलके असते त्यावेळी मी घरीच एखादा पेग घेतो . बायको सरबराई करते . परंतु हल्ली ड्रिंक घेतानासुद्धा मी एकीकडे संगणाकावर वर काम किंवा आत्मचरित्र, ललित लेखन करतो . एका बाजूला संगीत चालू असते . असा हा माझा ड्रिंक चा तास १ ते १/२ तास चालतो . बायको काहीतरी माझ्या आवडीचा पदार्थ बनवते . त्यानंतर सोसायटीच्या भेदानात गार हवेवर एखादी चक्कर मारतो व निद्रादेवीच्या आधीन होतो .

तीसरे व्यसन म्हणजे पान . परंतु संपूर्ण वर्षामध्ये १०-१२ मघई पाने (जी सर्व ठिकाणी मिळत नाही) खात असेन तर ह्याला व्यसन म्हणता येईल का? तुमचे काय मत ?